

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА РАДА
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УМАНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ТА ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
CHERKASY REGIONAL COUNCIL
THE DEPARTMENT OF EDUCATION AND SCIENCE
OF CHERKASY REGIONAL STATE ADMINISTRATION
MUNICIPAL INSTITUTION «UMAN TARAS SHEVCHENKO PROFESSIONAL COLLEGE
OF EDUCATION AND HUMANITIES OF CHERKASY REGIONAL COUNCIL»
THE DEPARTMENT OF EDUCATION AND HUMANITARIAN POLICY OF UMAN TOWN COUNCIL

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ У СУЧАСНІЙ
СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Матеріали

*X Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, що включена до програми
Сімнадцятої міжнародної виставки
«Інноватика в сучасній освіті»*

м. Умань, 29-30 жовтня 2025 року

**CURRENT PROBLEMS OF TRAINING
PEDAGOGICAL AND SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL
WORKERS IN THE MODERN
EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE**

Materials

*of the TENTH All-Ukrainian Scientific and Practical Conference
with the International Participation, which is included into the program
of the Seventeenth International Exhibition
«Innovation in Modern Education»*

29-30 October 2025, Uman

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна рада
Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»
Управління освіти та гуманітарної політики Уманської міської ради

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ
ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Матеріали

**X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
що включена до програми Сімнадцятої міжнародної виставки «Інноватика
в сучасній освіті»**

м. Умань, 29-30 жовтня 2025 р.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ
ОСВІТИ УКРАЇНИ**

Матеріали

**X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю,
що включена до програми Сімнадцятої міжнародної виставки
«ІННОВАТИКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ»**

м. Умань, 29-30 жовтня 2025 р.

Редакційна колегія:

Данилевський В. В. – кандидат історичних наук, начальник Управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації

Крамська З. М. – доктор філософії, директор коледжу, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Зайченко І. В. – доктор педагогічних наук, професор, викладач вищої кваліфікаційної категорії КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Денисюк Т. К. – кандидат філологічних наук, заступник директора з навчальної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Падалка В. В. – заступник директора з соціально-гуманітарної та виховної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Слупицька С. М. – завідувач навчально-методичного кабінету, голова циклової комісії іноземної мови і методики навчання, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Любченко І. І. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки, психології та методик дошкільної освіти, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Малишева Л. С. – кандидат педагогічних наук, завідувач заочного відділення, голова циклової комісії педагогіки та методик початкової освіти, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Синегуб Я. В. – кандидат філологічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії, методист коледжу КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Войтенко Г. М. – методист коледжу, голова циклової комісії української мови і літератури з методикою навчання, викладач вищої кваліфікаційної категорії КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Вишневецька Л. Г. – завідувач відділення Музичного мистецтва, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Козак Н. Д. – голова циклової комісії образотворчого мистецтва та методик навчання, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Поштарук Л. І. – завідувач відділення дошкільної та початкової освіти, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Сидорчук Л. П. – завідувач відділення соціальної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Троян Н. Д. – завідувач навчально-виробничою практикою, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Черевко Л. В. – голова профспілкового комітету коледжу, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

ЗМІСТ

Крамська З. М. Умови формування інноваційного потенціалу майбутнього вчителя початкової школи	7
Данилевський В. В. Особливості формування компетентності майбутніх вчителів початкової школи у закладах вищої освіти	8
Зайченко І. В. Ідеал педагога в історико-педагогічній ретроспективі	10
Зайченко І. В. Про удосконалення змісту навчальних дисциплін викладачами циклової комісії педагогіки, психології та методик початкової освіти Комунального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»	17
Басюк Н. А. Досвід Польщі щодо розвитку емоційного інтелекту в здобувачів освіти	20
Біда О. А., Чичук А. П., Кучай Т. П. Вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів	21
Бондар Г. О. Компетентнісний профіль сучасного учителя іноземної мови в умовах цифрової трансформації освіти	22
Вашак О. О. Особливості створення «Портфоліо вихователя», як сучасної освітньої технології у професійному становленні педагога	24
Веремюк Л. Л. Теоретичні основи підготовки педагогічних кадрів з іноземної мови	25
Вишневецька М. В. Принципи формування естетичної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у світлі сучасних змін	26
Вишневецька М. В., Ювженко А. Л. Формування естетичної компетентності як психолого-педагогічна проблема	28
Гут Н. В. Підготовка вчителів в країнах ЄС: роль і виклики неформальної освіти	29
Денисюк Т. К., Синегуб Я. В. Упровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій – шлях модернізації вищої освіти	30
Довженко Т. О. Виховання духовно-моральних цінностей учнів у сучасній початковій школі	32
Зорочкіна Т. С., Здір Д. Р. Інтеграція STEM-освіти у зміст професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи	34
Кочубей Т. Д. Підготовка майбутніх соціальних працівників до проведення наукових досліджень у соціальній роботі	36
Любченко І. І. Управління академічною доброчесністю як складова професійної підготовки викладачів	38
Любченко І. І., Корінна Д. Є., Сагло О. А. Цифрові технології як інструмент оновлення змісту та методів педагогічної освіти	40
Малишевська І. А. Управлінська діяльність педагогічних фахівців в умовах інклюзивного освітнього простору	43
Мисліцька Н. А., Руда Т. В., Федчишина Т. Л. Підготовка вихователя нової генерації: синергія професійних, емоційних, цифрових та економічних компетентностей	44
Нінова Т. С. Екологічна культура сучасного вчителя початкової школи	47
Павлюк В. П. Підготовка вчителів іноземних мов в закладах вищої освіти України: стан, досвід, перспективи розвитку	50
Петровська К. В., Войтенко Г. М.	

Освітній потенціал соціальної роботи в процесі адаптації осіб із зони конфлікту до нових соціальних та економічних умов	51
Потапчук Т. В. Етична культура і толерантність майбутнього вихователя як складові професійної компетентності	52
Сіренко П. О. Компетентнісний підхід у системі педагогічної освіти: теоретичні засади та практична реалізація	54
Столяренко О. В., Столяренко О. В. Етико-культурна компетентність сучасного педагога у формуванні інклюзивного освітнього середовища: досвід протидії дискримінації та булінгу в умовах полікультурного різноманіття	55
Сьоміна О. І., Сьомін Т. Д. Моральні орієнтири в професійній діяльності педагога ХХІ століття	57
Трофайла Н. Д. Ідеал сучасного вчителя іноземної мови: сучасні вимоги та виклики	58
Федій О. А., Зоріна Т. Інтеграція засобів казкотерапії у зміст початкової освіти як шлях розвитку емоційного інтелекту учнів	59
Хоменко Л. В. Формування морально-етичної культури у майбутніх педагогів	61
Чекан О. І., Вовчок В. М. Освітні технології у викладанні фахових методик логопедії: сучасні тенденції та перспективи	62
Шарова Т. М. Формування професійної ідентичності майбутнього педагога в умовах реформування фахової освіти	63
Шпак В. П. Перспективи вдосконалення підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивних класах	65
Штангей С. В. Історичний контекст соціальної роботи з людьми похилого віку	67
Авксентієва С. В. Актуальні питання удосконалення інструментально-виконавської підготовки майбутнього педагога-музиканта	68
Бабенко Л. Ю. Сучасний учитель: натхненник, наставник, дослідник	70
Барабанчук І. А. Сучасний учитель у Новій українській школі	71
Барабаш В. І., Смульська В. Р., Ткачук Т. В. Самоменеджмент і саморозвиток як складова професійної підготовки вихователя	72
Бесараб А. О., Слонська С. В., Семенюк О. С. Вихователь майбутнього: місія, виклики, перспективи	75
Бистранівська О. С. Самоосвіта як важлива умова формування професійної компетентності майбутніх педагогів	77
Білошкурський В. В. Компетентнісний підхід як основа формування цифрової грамотності учнів початкової школи	79
Бойван О. С. Партнерська взаємодія учителя-логопеда з батьками	80
Бондаренко О. С., Настасієнко А. В. Робототехніка як один із інструментів реалізації STEM-освіти	82
Бондаренко О. С., Настасієнко С. В. Інноваційна технологія GCompris як освітній програмний комплекс для розвитку дитини	84
Віхренко Т. С., Кучерява С. С. Проблеми етики, моралі й культури вчителя початкових класів	85
Войтенко Г. М., Аверіна О. С.	

Педагог ХХІ століття: серце, що мислить по-сучасному	87
Войтенко Г. М., Олексюк Н. В. Учитель як світло: етика, що зігріває	88
Головач О. В. Здобутки, проблеми, труднощі й перспективи сучасної сільської школи	90
Гончаренко І. О., Поплавський Б. В. Соціальна підтримка малозабезпечених сімей та осіб, які потрапили у складні життєві обставини	92
Довбуш Т. Г. Сучасний учитель і сучасний урок в період формування нової української школи	93
Дяченко Т. В. Сучасний педагог – який він?	95
Задорожна Т. С. Особливості створення здоров'язбережувального освітнього середовища у закладі освіти	97
Зерник Л. В., Кернос О. В. Творчий педагог: ініціатор змін у сучасній освіті	98
Іванченко Т. М. Ідеал сучасного педагога в поглядах українських дидактів ХХ століття	100
Іщенко М. О. Формування комунікативної компетентності студентів медичних спеціальностей у цифровому середовищі дистанційного викладання української мови та літератури	102
Карасевич М. П., Матюшин С. А., Мороз В. П. Теоретико-практичний аспект ідеалу сучасного вчителя фізичного виховання	103
Кифорук Ю. І., Матійчук С. О. Етична культура сучасного педагога як основа професійної компетентності	105
Клеша Н. М. Проблеми етики та моралі, особистісні риси сучасного педагога	107
Козак Н. Д. Геніальність як прояв обдарованості	108
Крепосна Н. Я. Проблеми вдосконалення змісту та методів педагогічної освіти: адаптація до сучасних суспільних потреб, інтеграція нових технологій та підвищення кваліфікації вчителів	111
Крикунова О. В., Соболєнко О. І. Компетентнісний підхід у професійній підготовці фахівців соціальної сфери	113
Крупенко І. М., Василик Д., Штерц Н. Сутність професійної етики соціального працівника	114
Лебедєва Л. Д. Проблеми етики, моралі й культури сучасного вчителя	116
Леонова О. М., Шпріхер Д. С. Емоційний інтелект музичного педагога: запорука успішного навчання	117
Лецишин Д. І. Проблема вдосконалення змісту педагогічної освіти в контексті еволюції «школи сприяння здоров'ю»	119
Лісовий В. О., Лісова Н. В. Професійна компетентність педагога як основа його майстерності	121
Малахова О. Г., Засць Л. Л., Іщенко А. С. Використання інноваційних здоров'язбережувальних технологій у сучасному закладі дошкільної освіти	124
Мельничук О. Д., Шарапанюк А. Й. Етична компетентність сучасного педагогічного працівника	126
Миколайко О. В. Проблеми етики, моралі й культури сучасного педагога: досвід Черкащини	128
Падалка В. В. Особливості надання психосоціальної допомоги здобувачам освіти в умовах воєнного стану	130
Плахотна С. І., Плахотна К. О. Ігрові технології як засіб розвитку творчої особистості майбутнього вчителя	133
Сажієнко А. П., Шурда В. В.	

Проблеми та перспективи формування екологічної культури учнів: роль учителя	135
Сивак В. М. Деякі особливості формування диригентських навичок сучасними ТЗН	137
Сивак Т. Г. Національна ідентичність українців. Особливості поєднання національно-фольклорних традицій і рис професійного мистецтва в музичних творах для акордеона	139
Сіроштан О. П. Проблеми моралі сучасного педагога: виклики та шляхи вирішення	141
Сіроштан О. П., Сіроштан С. В. Професійні якості педагога	142
Троян Н. Д. Підприємницька компетентність педагога: зміст та шляхи розвитку у майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти	144
Федоров М. В. Компетентнісний підхід до формування особистості волонтерів	145
Харченко І. М., Джугостранська І. Ю. Проблеми етики, моралі й культури сучасного педагога	147
Хекало Л. Л., Залевська А. Є. Умови формування позитивного іміджу сучасного педагога	149
Черевко Л. В., Черевко О. Д. Формувальне оцінювання як складова результативності засвоєння фахових дисциплін у педагогічному	151
Черненко Л. П., Тріфон А. О. Інноваційні підходи в організації змісту освітньої діяльності педагога на уроках фізичної культури	152
Шимкова Ю. М., Білошкурська С. С. Формування критичного та алгоритмічного мислення молодших школярів у межах компетентнісного навчання	154
Яременко Л. Д., Бояркіна А. Р., Голобородько А. Є. Професійна мовно-комунікативна компетентність педагогічних працівників у сучасній системі України	155
Яременко Л. Д., Данилишина К. М., Кірей Д. С. Професійні та моральні якості сучасного педагога	157
Яременко Л. Д., Мельник В. В., Мельник Ю. С. Мовлення як показник і складова педагогічної майстерності сучасного педагога	159
Волік Н. М. Взаємодія сучасного педагога з батьками дошкільника: емоційний інтелект в умовах родинного виховання	163
Васильєва-Халатникова М. О. Інклюзивний університет в умовах російсько-української війни	164
Пізня Г. В. Оновлені підходи в підготовці майбутніх вихователів до впровадження STEAM-освіти дітей дошкільного віку	

професії, позитивне ставлення до дітей, внутрішня готовність до саморозвитку та самовдосконалення. Когнітивний – система теоретичних знань з педагогіки, психології, методики викладання, дидактики, необхідних для організації навчального процесу. Операційно-діяльнісний – вміння планувати, організовувати, здійснювати та аналізувати педагогічну діяльність, застосовувати сучасні освітні технології. Рефлексивний – здатність до самоаналізу, оцінки власної педагогічної діяльності, усвідомлення власних сильних і слабких сторін. Соціально-комунікативний – уміння ефективно взаємодіяти з учнями, батьками, колегами, здатність до співпраці й емпатії. Таке розуміння компетентності дозволяє формувати педагогічну підготовку не як набір окремих навчальних дисциплін, а як інтегрований процес розвитку професійної особистості [4, с. 5].

Реалізація компетентнісного підходу в педагогічній освіті передбачає зміну як змісту, так і методів навчання. Зміст підготовки має орієнтуватися не лише на засвоєння теоретичних знань, а й на формування професійних компетентностей, визначених стандартами вищої освіти. Це вимагає оновлення навчальних програм, міждисциплінарної інтеграції та практичної спрямованості навчальних курсів.

Сучасні освітні технології – такі як проблемне навчання, кейс-метод, проєктна діяльність, моделювання педагогічних ситуацій – стають ефективними інструментами формування компетентностей. Вони сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних умінь, здатності до прийняття рішень і рефлексії. Особливу роль відіграє педагогічна практика, яка є ключовою ланкою між теорією та реальним освітнім середовищем. Саме в процесі практики майбутній педагог формує професійну ідентичність і набуває досвіду застосування компетентностей у діяльності [4, с.6].

Важливою умовою реалізації компетентнісного підходу є створення системи оцінювання, зорієнтованої на результати навчання. Замість традиційних форм контролю знань дедалі більше використовуються портфоліо, професійні тести, практичні кейси, самооцінювання та взаємооцінювання студентів. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити рівень сформованості компетентностей і забезпечити зворотний зв'язок між викладачем і студентом.

Узагальнюючи викладений матеріал можна стверджувати, що компетентнісний підхід є стратегічним напрямком розвитку сучасної педагогічної освіти. Його реалізація спрямована на формування педагога нової генерації – фахівця, здатного до креативності, саморозвитку, інноваційної діяльності та відповідального прийняття рішень. Таким чином, ефективність педагогічної освіти в ХХІ сторіччі визначається не кількістю переданих знань, а рівнем сформованості компетентностей, що забезпечують професійну мобільність, адаптивність і конкурентоспроможність педагога у сучасному освітньому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. — Київ: К.І.С., 2013. — С. 5–20.
2. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії. — Черкаси: Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. — С. 45–63.
3. Пошетун О. І. Компетентнісний підхід: рефлексія українського досвіду впровадження в освітній процес. — Київ: Освіта, 2015. — С. 12–28.
4. S. V. Korolins' ka, P. A. Sirenko. The study of motivational valuable attitude to physical training of students. *Pedagogika, psihologia ta mediko-biologicni problemi fizicnogo vihovanna i sportu* 7, 2008. – P. 77-79,
5. Hutmacher W. Key Competencies for Europe: Report of the Symposium Berne, Switzerland. — Strasbourg: Council for Cultural Co-operation, Council of Europe, 1997. — P. 10–24
6. Yuzyk, O., Pelekh, Y., Voitovych, I., Pavlova, N., Briukhovetska, I., Sirenko, P., & Yuzyk, M. (2024). Peculiarities of Professional Training of Informatics and Mathematics Teachers at Universities in Poland and Ukraine. In: Štarchoň, P., Fedushko, S., Gubíniová, K. (eds) *Data-Centric Business and Applications. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies*, vol 213. Springer, Cham.

ЕТИКО-КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА У ФОРМУВАННІ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА БУЛІНГУ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО РІЗНОМАНІТТЯ

Сучасне освітнє середовище, що характеризується зростаючим полікультурним різноманіттям внаслідок міграційних процесів та інтеграції, вимагає від педагога не лише забезпечення академічної успішності, але й гарантування психологічної безпеки та рівності кожного учня чи студента. Основна проблема полягає у недостатній сформованості етико-культурної компетентності викладачів, яка є критично необхідною для ефективної протидії дискримінації та булінгу на ґрунті культурних, етнічних чи релігійних відмінностей. Нездатність педагога якісно реагувати на нетолерантність та впроваджувати міжкультурний діалог призводить до руйнування інклюзивного простору. Актуальність дослідження підтверджується посиленням полікультурності, необхідністю боротьби з латентною дискримінацією, що є руйнівною для психоемоційного стану здобувачів освіти, та прямими правовими вимогами законодавства України щодо забезпечення безпечного освітнього середовища [9].

Аналіз літератури показує, що дослідники, як-от Г. Ауерна [4] та Л. Дроутас [6], вже давно акцентують на міжкультурній освіті та її багатокомпонентній структурі. У контексті протидії булінгу, роботи Д. Олвеуса [7] та сучасні дослідження К. Сміта [8] підкреслюють потребу у спеціалізованих етико-культурних стратегіях втручання. Дослідження В. Кременя [1] вказують на важливість формування ціннісних орієнтацій педагога. Роботи Олени та Оксани Столяренко [2], [3], зокрема присвячені психолого-педагогічному супроводу інклюзивного процесу та формуванню толерантності як умови успішної міжкультурної взаємодії, підкреслюють, що справжня інклюзія починається з прийняття різноманіття та боротьби з упередженнями.

Метою статті є теоретичне обґрунтування структури етико-культурної компетентності та розробка моделі її застосування для протидії нетолерантності в полікультурному середовищі.

Науковим результатом є визначення трирівневої структури компетентності. Це когнітивний компонент, що охоплює знання правових норм та психологічних механізмів булінгу; емоційно-ціннісний компонент, який є основою для автентичної інклюзивності і відображає емпатію та нетерпимість до насильства; та поведінково-діяльнісний компонент, що включає практичні навички медіації конфліктів та розробки диференційованих матеріалів.

Ефективна протидія вимагає переходу від реактивної до превентивної моделі. Вона реалізується через превентивний культурний аудит навчального середовища на предмет прихованих упереджень, активну медіацію як фасилітацію діалогу, що є ефективним для довгострокової зміни поведінки, та створення «культурного буфера» для перетворення різноманіття з джерела конфлікту на ресурс. Для розвитку цієї компетентності необхідне впровадження спеціалізованих програм, що включають тренінги із міжкультурної сенситивності та практикуми з медіації.

Отже, дослідження підтверджує, що етико-культурна компетентність є фундаментальною умовою для формування справді інклюзивного та безпечного освітнього середовища. Обґрунтовано необхідність переходу до превентивної моделі протидії дискримінації, де педагог виступає в ролі культурного аудитора та медіатора. Лише свідомо інтеграція етичних норм та культурної чутливості у щоденну педагогічну практику може ефективно мінімізувати прояви нетолерантності.

Список використаних джерел:

1. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ: Знання, 2012. 520 с.
2. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Магас Л. М. Антропологічні та гуманістичні чинники виховання толерантності сучасної молоді. Наукові записки Вінницького державного педагогічного

університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2021. Випуск 67. 164 с. С. 40–45.

3. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Ненасильницький прогрес і миролюбна політика як прояви ціннісного і толерантного ставлення до людини. Виховання у школярів ціннісного ставлення до людини: теоретичний та методичний аспекти [Монографія]. Кн. 1. Людський вимір : історія, минуле і сучасність. Вінниця: ТОВ «Планер», 2017. 558 с., С. 243–262.

4. Auernheimer G. Einführung in die interkulturelle Pädagogik. 8. Aufl. Darmstadt : WBG (Wissenschaftliche Buchgesellschaft), 2010. 232 S.

5. Bennett M. J. Developmental Model of Intercultural Sensitivity. The SAGE Handbook of Intercultural Competence. 2009. P. 20–44.

6. Droutas L. The dimensions of intercultural competence – a new model. Intercultural Education. 2021. Vol. 32, № 2. P. 139–157.

7. Olweus D. Bullying at school: What we know and what we can do. Malden, MA : Blackwell Pub., 1993. 140 p.

8. Smith C. P. Bullying and the culturally competent school counselor. Journal of School Counseling. 2005. Vol. 3, № 4. P. 1–32.

9. UNESCO. Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives. Paris : UNESCO, 2015.

СЬОМІНА Ольга Ігорівна,

кандидат філологічних наук,

викладач вищої кваліфікаційної категорії

Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж

ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

(м. Умань, Україна),

СЬОМІН Тимофій Дмитрович,

здобувач освіти

Інститут Святого Джозефа Труа-Пон

(Льєж, Бельгія)

МОРАЛЬНІ ОРІЄНТИРИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ

Професійною етикою в загальному називають кодекси поведінки, що забезпечують моральний характер професійних взаємин між людьми. Особливістю професійної етики є її тісний зв'язок з діяльністю членів конкретної групи і нерозривна єдність із загальною теорією моралі. Щодо етики педагога, то це не лише сукупність моральних норм, а й основа професійної ідентичності вчителя. У сучасному суспільстві, яке характеризується динамічними змінами, педагог виступає не лише транслятором знань, а й моральним лідером, який формує ціннісні орієнтири всіх учасників освітнього процесу. Сьогодні педагог – це також і людина, відповідальна за соціальну зрілість здобувачів освіти, забезпечує сприятливі умови для гармонійного розвитку найбільшого суспільного багатства – особистості (її інтелектуальних, духовних, фізичних, емоційних можливостей) [6, с. 49]. Саме тому особливість педагогічної праці породжує деяку специфіку норм моралі, які втілюватимуть в життя той чи інший принцип морального кодексу.

Одна із задач педагогічної етики – підвищити рівень морально-педагогічної підготовки вчителя та озброїти його знаннями, користуючись якими різного роду протиріччя в освітньому середовищі можуть бути вирішені більш ефективно та дипломатично. Вивчення педагогічної етики дає можливість проаналізувати педагогічний процес як процес моральних відносин між його учасниками.

З'ясувати виникнення професійної етики — це простежити взаємозв'язок моральних вимог з поділом суспільної праці і виникненням професії. На ці питання багато років тому звертали увагу Аристотель, Кант, Дюркгейм. Вони говорили про взаємозв'язок поділу суспільної праці з моральними принципами суспільства.